

יא א מ"י פ"א מה' מקי
מנון ה' ב ופ"ח
הלכה י סגן עשין סו
טו"ע ח"מ קימן שפט
סני' ב ופי' מט' פ"א א:
יב ב מ"י פ"א מה'
נירושן ה' א סגן
עשין ג טו"ע ח"ע פ"י
ק"ע טעין ו:

תוספות ר"ד

היא הגרועה שבקרקעות
כמו זו בריית: תניא א"ר
שמעון בן אלעזר מפני מה
אמרה תורה הניזקין שמין
להן בעידית מפני הגולגולין
והחמטין כדי שיאמר אדם
למה אני גוזל ורומם
ולמחר ב"ד יורדין לנכסי
גולגולין שדה נאה שלי
והחמטין על מה שכתוב
בתורה מטוב שדהו
ומיטב כרמי ישלם: ומפני
מה אמרו חכמים ב"ח
בבינונית כדי שלא יראה
אדם דירה נאה לחבירו
ויאמר אקפוץ ואלונו כדי
שאגבנה בחבירי: אלא
מעתה יהא בינונית אי"כ
אתה נועל דלת בפני לוי:
ומפני מה אמרו כתובת
אשה בינונית דיותר
ממה שהאיש רוצה לישא
האשה רוצה להנשא:
והכותב אשה בינונית
אמר מר זוטרא בריה
דרב נחמן לא שנו אלא
מיתמי אבל מינה דידיה
בבינונית: אמר רבינא
ח"ש מעיקרא דתקנתין
יותר ממה שהאיש רוצה
לישא האשה רוצה להנשא
ואי ס"ד מיתמי האי
משום דיתמי הוא תיבתא:
איתמר ערב דכתובה דרבי
הכל לא מישתעבד:

ורבי שמעון היא דרביש בעמא דקרא. לא פליגי אלא היכא
דליכא נפקותא כגון גבי חובל (ב) צדג אלמנה וגבי לא ירצה לו
נשים וה"ל משום האי טעמא שיימינן דמזיק: וכו' תימא כי היכי
דבי פפיק בו'. פי' בקונטרס משום מילתא אחריתי קאמר ולא טעמא
לויבורית הוא ונראה לפרש דה"ק
ללא תימא על כרחך טעמא דיותר
ממה שהאיש רוצה לישא ליתא דחיישינן
לחילתא מדלג תקינו ליה רבנן כתובה
מינה אס הקניטתו עד שגירשה:
משום חינא. פירש בקונטרס
שהיו האנשים נושאים
מן צעני הנשים וינשאו להם וקשה
דנפק הכותב (וכמוצ' דף פד.) תנן
ר' עקיבא אומר יתנו לכולל שבהם
ואיכא דמפרש בגמ' לכתובת אשה
משום חינא ולפירוש הקונטרס לא היה
ליה למיקריה כושל דלדרכה האיש
כושל שרתיך למנאון מן צעני האשה
ובפסק נערה (סס דף נג:) ובפ"ק
דקדושין (דף לו:) קחו לצניכס נשים
ואס צנוטיכס חתנו לאנשים בשלמא
צנו צידו אלא צנו מאי עביד לה
אלמא יותר העצל מואל לישא אשה
ממה שהאשה תמלא צעל ולעיל נמי
יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה
לישא ונראה כפ"מ דפירש משום
חינא שהיו הכל קופצין עליה לישאנה
והכי איתא צהדיא צירוש' דפירקין:
ממאן אילימא מיתמי מאי איריא
בו'. הכא לא שייך לשנויי
דלעיל כתובת אשה אנטריכא ליה
והוא הדין כל מיילי דהא קתני נזקין
צעדיית ואית ספרים דגרסי הכי
אילימא מיתמי והתנן אין נפרעין
בקבלן. פי' בקונטרס שהתפיסה
צנו מטלטלין צמכותה
והיא מפרתו לידו צמורת קבלנות
והחזירתו לצנו וקשה דלמיתני צנו
פשוט (צ"ג דף קעד.) דהיכא דנשא
ונתן ציד אין לו למלוה על הלוה
כלום ושמא היינו שלקח המעות מיד
המלוה ונתן ללוה אף על גב דמשמע
התם דנלשון תילא מילתא שמה
מרויחו צענין:
אלא צמא דאמר אי אית היה
משתעבד בו'. והכא מיירי
דלית ליה דאי לית ליה נזקין * אמאי
צעדיית כיון שיש ממנון ליחזיקן דלפילו
מיירי צקניס דלא מני' ערב
לאשתעווי דינא צהדייהו מ"מ לא היה
להם לגבות כי אס מן היזבורית כיון
דלית ליה נכסי ליחזיקן וצקונטרס פי'
דהכא דלית ליה דאי לית ליה הא קי"ל
צנו פשוט (סס דף קעג.) המלוה חזירו
על ידי ערב אין נפרעים מן הערב
תחילה וקשה דהכא איירי צקנן:
מלוה

תניא צהדיא. דלרבי עקיבא צמזיק שיימינן: ורבי שמעון היא.
מתני' דקתני צמזיק דלרביימא מפני מיקון העולם רבי שמעון שהיה
תלמיד של רבי עקיבא אמרה: דרביש. נמי צעלמא טעמא דקרא
צצגא מניעה (דף קטו.) גבי לא תחזול צדג אלמנה (דברים מד) דקאמר
עשירה ממשכנין אותה: מפני היקון
העולם. דקתני צמזיק שיימינן שיתמר
אדם למה אני גוזל כו': גולן לא
יהי דמי חמסן יהיב דמי': ויולא
לרזונה כו'. על כרחא בעל מנרגה:
מאי דבר אחר. היכי הויה טעמא
לכתובה למיסקל צמזיקות: וכו'.
כלומר מילתא אחריתי קאמר ולא
טעמא לויבורית הוא: אפשר דמספי
לה. ולא יהיב לה גיעא וכיון דלא
אשה מנעמיה גירשה: אלא מיתמי.
כגון כמותא אלמנה: משום חינא.
שהיו אנשים נושאים מן צעני הנשים
וינשאו להם: ממאן. קאמר כל הני
דמתני': אילימא מיתמי. וז"ל.
דמית מזיק וגבי מיתמי מי גבי
מעדיית הא מן אין נפרעים מנכסי
יתומים אלא מציבורית: כגון שנעשה
ערב כו'. לעולם כתובה מינייה
דידיה צמזיקת וכולה מתני' ערב
קמייירי שנעשה ערב לצנו לנזקו
ולחילתא ולכתובת אשמו לפורעה
צצילו אס לא יפרעה ולא פרעה ומת
ואתו וגבו מן הערב והכא דלפי' אע"ג
דלאו מיתמי צצילו לא מגבינן לה אלא
מציבורית דהאי כי דיניה והאי כי
דיניה: נזקין ומזו. דליינייה ליפרע
נמי מחיים של צן צמזיקת אינה צה
לצועקים על היתומים לפיכך
כשנפרעים מן הערב נפרעים ממנו
כדן שהיו נפרעים מן הנן אס היה
צמייס והיו לו נכסים: ממאן גביא.
אס היו לו צנן נכסים: איזו נמי.
ערב: לא משתעבד. לפרוע דהכי
פסקין הלכתא לקמן צמזיקין: צקנן.
שנעשה עליה קצנן שהתפיסה צנו
מטלטלין לכתובתה והיא מפרתו לידו
צמורת קבלנות והחזירתו לצנו:
הניחא למ"ד. צ"ג צנו פשוט: אס
ליה נכסי ללוה. צעשת הלוה דליכא
למימר עליהו סמך הערב היה וגמר
ושעבד נפשיה: משתעבד. ואס שטפו
נהר אחרי כן נפרעין מן הערב:
מאי איכא למימר. הא דלפי' לית ליה
נכסים לאותו הנן דאי הווי ליה
נכסים לא היו נפרעים מן הערב דתנן
(המלוה את חזירו ע"י ערב לא יפרע
מן הערב תחילה) ומוקמינן לא יתבע
מן הערב תחילה: צהדו. נכסים
לצן צעשת מלוה: ואשקדו.
השתא: לנכי צריה. צצילו צנו:
דברי הכל לא משתעבד. חדא
דערב צעלמא הוא ועוד לאו מידי
חסרה שלא הויהא כלום משלה:
קצנן

(ב) צ"ק. ג. נע. (ג) [מתחילת
הסוגיא עד כאן היה כולו
כצ"ק ו: ד. א. (ד) [קדושין
ספ: ושי"ק. ד. (ה) [גבי הכ"ף
והכ"ס ר"ש בן אלעזר
אלב בשאלות פ' משפטים
קמון סב איתא א"ר
שמעון מפני וכו' וכו' (ו)
(ז) [יבמות ק"ג. כמות
פ"א. (ח) יבמות ק"ג.
(ט) [לעיל מה: ושי"ק.
(י) [לעיל לה. ושי"ק. (יא) צ"ב
קעד: ע"כ. (יב) [צ"ק
סב. (יג) [דף כ"ג. (יד) דף
קעד. (טו) [צ"ב קעג.
(טז) [וע"ע מוס' מנוטות פד.
ד"ה לכתובת].

תורה אור השלם

1. כי יבער איש שדה או
כרם ושלח את בעירו
ובער בשדה אחר מיטב
שדהו ומיטב פרמו
ישלם: שמות כב ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא לפי' בו'
אמאי בעידית בין בו' ע'
צ"ב דף מו ע"א מ"ה
קצנן:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ור' שמעון
וכי גבי חובל צ"ב צ"ב דף
קטו:

מוסף רש"י

תניא בהדיא. דמן
העדיית דקאמר ר"ע
למזיק קפי (ב"ק א. א.)
משום חינא. שהיה מן
האנשים צעני הנשים
לינשא להם (וע"ל לה.)
שימלאו האנשים מן צעני
הנשים והיו נשאות להן
שלא תדאגנה להפקד
תמונתן (וכתובות פג.
ובע"ז שם צ"ג.) ערב
דכתובה דברי הכל לא
משתעבד. דמלוה קא
עבד לזונס ולא מידי
מחסר דהא לה לא יהיבי
זוזי (וע"ל ב"ב.)

אפילו כל הני נמי אלא לאו מיניה אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי
עסקינן כגון שנעשה ערב לנזקי צנו לבעל חוב צנו ולכתובת כלתו והאי כי דיניה והאי כי דיניה ניזקין
ובעל חוב דמחיים גבו איהו נמי כי מגבי כמחיים מגבי כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה
ממאן גביא מיתמי איהו נמי כי מגבי כלאחר מיתה מגבי והיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד
בקבלן הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר
אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר איבעית אימא בדהו ליה ואישתדוף
ואיבעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד
קבלן

6) זיקת ת. נביא קשה; 5) נעל מח. 4) ספרות קד. שבעה מנ. 3) נביא קשה; 2) (כמויות פז.); 1) כפי:

תורה אור השלם 1. בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נשבה בו יוציא אלך את העבט והרצף; דברים כד יא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כיון וכו' דכבר שפירא דאורייתא. ע"י פסקי ד"ה סא ע"א תוס' ד"ה יושנ:

מוסר רש"י

יתומים שאמרו. הלא ליפטר מהם לא יפטר אלא כשבעה, אף בגדולים אמרו (מכותו צד.).

הניזקין פרק חמישי גימין

קבלן דבעל חוב. תרמי לחיובא איכא חלא דקבלן הוא ועוד דהסריה ממנוא: מעיקרא דהקנסא. משורש טעם התקנה דקמי מפני מה כתובה זיבורית יותר משהאיש כו': יולא על היסומים. שניה אביהם: שכתוב בו שכה. שהמנה עם ללא מהני תנאה לגבי יתומים דהא

סמס צעל חוב זיבורית ולגבי יתמי משמנה דינו: מה דרכו של לוח להוילא. לפרוע: פסום שכלים. שמרנונו לא יפרע עידיה: כיון

דיניה מדאורייתא בעידיה. שהרי שיעבדה לו ונעשה קרקע זו ערב למלוה וערב משתעבד מה"מ דכמי

אכני אערבנו (בראשית מג): כגון שהיה זיבורית וזו של מוץ כעדיהם של ניזק. דמדאורייתא מיהא גבי: ור' ישמעאל היא. דאמר מדאורייתא

דניזק שיימין ומפני תיקון העולם אמור רבנן דניזוק שיימין דמתנן במתני' וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא: לאו אף על גב דכתיב עידיה שטררא ומיכתא דרבה: מאי עידיה. דקמי

הכא דלע"ג דכתב דשטר הלוואה אינו גובה ממנה כגון דשפאי עידיה לאחר הלוואה קפלה מלפניו שאינו יכול לגבות הימנה כגון שנטולה

מסיקין או נשפדה או שטפה נהר דנצייל ליה תנאה דמהשתא ה"ל להאי צעל חוב לגבוי זיבורית מדאורייתא ומשום שלא תנעול דלת אמור רבנן

זיבורית וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא: ודדרבא. דאמר דהיכא דשפאי עידיה אול ליה דיניה: היזק זיבורית גובה. דמי נוקו מן העידיה של מוץ ואפילו עידי עידיה לר"ע מדאורייתא ולרבי

ישמעאל מדרבנן: שפאי עידיה. לאחר היזק ועדיין יש לו עידיה זיבורית וזיבורית אלא שזו הימנה יפה מאוד: גובה מן הבינונית. דאול ליה

דיניה דל"ל היאך נסתחפה שדך ומוזך גרס ומפני הוא דנחמיה אלל זיבורית אלל מפני תיקון העולם הוא: וגבי יתמי אוקמוה כו'. לאו דלדבא קאי אלא אלתנא ר"א ניומאה:

הקנסא הוא דעבוד רבנן. לחוס על היסומים להעמידם על דין תורה שיהא זהם טורח ומוכר את הזיבורית שאין להם מן יערט אדעמיה: או

דילמא. לאו מתקנתא הוא אלל דינא הואי לאוקמניהו אדאורייתא שדינו זיבורית דטעמא מאי אמרי דיניה זיבורית משום נעילת דלת הלכך

אי נמי לא מיתקני רבנן למיגבי מיתמי זיבורית אין כחן נעילת דלת דלא מסיק אדעמיה האי מלוה לנעול דלת וליחוש דילמא מיית ליה

ונפלי קמי יתמי ומגבו ליה זיבורית ואי טעמא הכי הוא אפילו גדולים נמי דיין כן: לשבועה. לענין שאמרו חכמינו (ה) הלא ליפרע מנכסי יתומים

לא יפרע אלא שבועה ואפילו הוילא שטר דאי הוה אזהוון דיתמי קיים דלמא הוה טעין ואמר אשתבע לי

ללא פרעתיך ומשבעתי ליה כדאמרינן בשבועות (דף מה). והשתא אנו טענינן פריעה אבזה אי לא אכל לענין זיבורית אימא לך דטעמא משום דהסו רבנן עליהו להעמידם על דין תורה הוא וקטנים ולא גדולים במקום

מצודה הוא דעבד ולא מידי חסרה. תרמי צענין אכל היכא דלאו מצודה עבד ולא חסרה כגון שנעשה ערב אחר הניזוקין או עבד מצודה וחסרה משתעבד: פחות שבכ"ס. וה"ה כשכא ליתן לו קרקע נתן לו פחות שצקרקעומו דהיינו זיבורית אכל פחות שכלים

היינו מיטב כדאמרינן צפ"ק דצ"ק (דף ו): דכל מילי מיטב הוא: כיון דדיניה מדאורייתא בעידיה. נראה * דסנר שעבדא

דאורייתא דאי דרבנן לע"ג דמיניה דידיה דיניה מדאורייתא בעידיה מיתמי היא זיבורית כיון דמדאורייתא לא גבי כלל ומר וטרלא ואזני דסנרי

מיתמי מוזיבורית לרין לומר דקסברי שעבדא לאו דאורייתא דכפרסין צמתנינן דאי לאו הכי מאי טעמא

אפקעיה רבנן אי נמי לא פלוג רבנן ציתמי: מאי עידיה שפאי עידיה. פירש דקונטרס מאי עידיה דקמי

הכא דלע"ג שכתב דשטר הלוואה אינו גובה ממנה כגון דשפאי עידיה לאחר הלוואה קפלה מלפניו שאינו יכול לגבות הימנה כגון שנטולה מסיקין או

נשפדה או שטפה נהר דנצייל ליה תנאה והמהשתא הוה ליה להאי צעל חוב לגבוי זיבורית מדאורייתא ומשום

עילת דלת אמרו זיבורית וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא וכדכבא דלמר היכא דשפאי עידיה לאחר היזק ועדיין

יש לו עידיה זיבורית וזיבורית אלא שזו הימנה יפה מאד גובה מזיבורית דאול ליה דיניה דלמר ליה היאך

נסתחפה שדך ומוזך גרס וקשה לר"ת דמאי עידיה שפאי עידיה משמע שמוכר הא דקא אמר מאי לאו דכתב עידיה שטר ולפי הקונטרס

הוה ליה למימר הכא צמאי עסקינן בשפאי עידיה ועוד עידי עידיה מן דכר שמה ועוד דפירש הקונטרס

שאס נתקלקל עידי עידיה לא יגבה מן העידיה הנשאלת אס כן הושת כחן של ניזוקין אלל זיבורית דן האי

גוונא פריך צפ"ק דצ"ק (דף ט). ועוד דרכא משמע התם (דף ט): דלית ליה בשל עולם הן שמין גבי רלובן שמכר

כל שדומי לשמעון ואס כן מאי עידי עידיה שפאי הכא דלמר עידיה דעלמא לא גבי מיניה ומפרשי רבינו

הס מאי עידיה שפאי עידיה כמו וכל שפיים מרעיהם (ישעיה מט) דלדך שדות הטובות שאלל הנהר סמוך השדה שעל שפת הנהר ממש עומד למרעה

בהמות וגריע מוזיבורית מפני שהנהר שוטף תמיד מה שזרעים הם ואפילו הן עידיה דקמי צרייתא היינו אפילו הן שפאי עידיה אותה קרקע שמגבין יתומין אף על גב דגרעי מוזיבורית וכדכבא דלמר היזק זיבורית גובה מן העידיה אלל היזק שפאי עידיה שהעמיד שם צהמותיו לרעות גובה מן הבינונית דלא תשיב מוקין דלהכי קיימי אלא הוה ליה כצעל חוב לע"ג דהעמיד שלא מדעת הצעלים: יתומין

מילי דאזני כקטן הוא. ולא ידע אי על דין תורה הוא וקטנים ולא גדולים במקום

עין משפט נר מצוה

ג א מ"י פ"ה מה' מלוה וזה ה' ג ד ופ"ו מה' אשוח ה' ט סמג ע"ג ד' ומ' ע"ש"ע ח"מ ס' קטע סעף א ב וטו"ש"ע א"ש"ע סימן ק סעף ו: יד ב מ"י שס סמג ע"ש: מ"ח טו"ש"ע א"ש"ע ס: ב א ד טו"ש"ע ח"מ סימן ק סעף יח: ב א ד טו"ש"ע ח"מ זקני ממון ה' יח סמג ע"ש: מ"ח טו"ש"ע ח"מ ס' ק סעף: לא וסימן מט סעף ג:

תוספות ר"ד

קבלן דבעל (היה) ודבעל חוב דבריו הכל משתעבד קבלן דכתובה וערב דמלוה אפילו איכא למ"ד אע"ג דלית ליה נכסים ללוה משתעבד איכא למאן דאמר אי אית דמלוה ככלהו משתעבד אע"ג דלית ליה לבר מערב ליה נכסים ללוה משתעבד ואי לית ליה לא משתעבד והלכתא ככלהו משתעבד אע"ג דלית ליה לבר מערב לא משתעבד אע"ג דלית ליה לא משתעבד מ"ט מצוה הוא דעבד ולא מידי חסרה: אמר מר וטרלא עילת דלת אמרו זיבורית וגבי יתמי אוקמוה אדאורייתא וכדכבא דלמר היזק ועדיין יש לו עידיה זיבורית וזיבורית אלא שזו הימנה יפה מאד גובה מזיבורית דאול ליה דיניה דלמר ליה היאך נסתחפה שדך ומוזך גרס וקשה לר"ת דמאי עידיה שפאי עידיה משמע שמוכר הא דקא אמר מאי לאו דכתב עידיה שטר ולפי הקונטרס הוה ליה למימר הכא צמאי עסקינן בשפאי עידיה ועוד עידי עידיה מן דכר שמה ועוד דפירש הקונטרס שאס נתקלקל עידי עידיה לא יגבה מן העידיה הנשאלת אס כן הושת כחן של ניזוקין אלל זיבורית דן האי גוונא פריך צפ"ק דצ"ק (דף ט). ועוד דרכא משמע התם (דף ט): דלית ליה בשל עולם הן שמין גבי רלובן שמכר כל שדומי לשמעון ואס כן מאי עידי עידיה שפאי הכא דלמר עידיה דעלמא לא גבי מיניה ומפרשי רבינו הס מאי עידיה שפאי עידיה כמו וכל שפיים מרעיהם (ישעיה מט) דלדך שדות הטובות שאלל הנהר סמוך השדה שעל שפת הנהר ממש עומד למרעה בהמות וגריע מוזיבורית מפני שהנהר שוטף תמיד מה שזרעים הם ואפילו הן עידיה דקמי צרייתא היינו אפילו הן שפאי עידיה אותה קרקע שמגבין יתומין אף על גב דגרעי מוזיבורית וכדכבא דלמר היזק זיבורית גובה מן העידיה אלל היזק שפאי עידיה שהעמיד שם צהמותיו לרעות גובה מן הבינונית דלא תשיב מוקין דלהכי קיימי אלא הוה ליה כצעל חוב לע"ג דהעמיד שלא מדעת הצעלים: יתומין

